

De Prutser

De Prutser

Marieke Theeuwes

Schrijver: Marieke Theeuwes

Coverontwerp: Marieke Theeuwes

ISBN: 9789402179910

© Marieke Theeuwes – van Lierop

Voor Luuk, Meike en Jeroen.

Mijn grote liefdes. Zonder hen ben ook ik een prutser

*Day after day alone on the hill,
The man with the foolish grin is keeping perfectly still,
But nobody wants to know him,
They can see that he's just a fool,
And he never gives an answer,
But the fool on the hill
Sees the sun going down,
And the eyes in his head,
See the world spinning around.*

~ Beatles

Carry that weight

Nick rommelt op zolder. Zijn moeder is vorige week overleden en het huis moet leeg. Nick wil het eigenlijk in de fik steken. Het scheelt een hoop opruimwerkzaamheden. Zijn ouders hebben in de loop van de tijd nogal wat troep verzameld. Zijn zussen lachten zijn idee weg, alsof het een grap was. Simone schudde een beetje meewarig haar hoofd. De trut.

Hij trekt aan wat dozen en ze vallen uit elkaar. Over de balken vloer schuiven albums vol foto's. Ze zijn al oud, vergeelde plakbandjes laten foto's los. De schuifpartij laat het stof opdwarrelen. Nick hijst zijn te dikke buik over de rand van de vloer en hij wankelt de laatste treden van de vlizotrap op. Hij vloekt binnensmonds. Het eerste album is van hem. Tussen het stof ligt zijn jeugd. De treurige afbeeldingen van een bijna vergeten tijd. Nick ziet het kinderfeestje van zijn buurmeisje. Overal meisjes en een triest kijkend jongetje, onder de make-up en glitters. Hij hoort de echo van het hoongelach, het gegil en de valse opmerkingen. Hij wilde niets liever dan weg daar maar hij moest blijven van zijn moeder. Janet had hem uitgenodigd. Ze speelden vaak samen maar zodra Janets vriendinnen langs kwamen was de liefde uit. Nick schudt zijn hoofd alsof hij zo de beelden kwijt raakt. Onbegonnen zaak. De kapitein van het feest, een feeks die Antoinetta heette, had zijn leven die middag tot een hel gemaakt. 'Haha, Nicky kan echt niks, kijk die sukkel zitten. Poten af hoor, Nicky. Afblijven. Nee, de chips is alleen voor knappe

kinderen. Jij krijgt er alleen maar een dikke kont van. Kun je straks je piemel niet meer vinden. Haha.' Iedereen was haar bijgevallen. Zelfs Janet. Vijf uur had de hel op aard geduurd. Toen mocht hij naar huis.

Nick stopt de foto snel in het album maar met die beweging komen er nog meer foto's los.

De vakantie in Oostenrijk. Simone en Esther hadden hem opgesloten in een omkleedhokje. Hij had het uiteindelijk in zijn broek gedaan.

Vonden zijn zussen hilarisch. Een foto van hem en een jongen, voor een bergweide. Het vriendje dat hij had opgeduikeld bij het pension.

Esther vertelde het jongetje dat Nick op een LOM school zat en de juf ooit had gebeten. Hij had het jongetje nooit meer gezien.

Wel beschouwd was dit album een rituele verbranding waard. Nick schoof de foto's op een hoop, propte ze terug in het boek en smeed het in de hoek.

In de keuken staan Simone en Esther thee te drinken en Simone trekt haar wenkbrauw op als Nick binnenkomt zonder dozen en onder het stof. 'Lukt het niet, Nicky? De taak te moeilijk?'

Nick gromt. Hij heeft er een hekel aan als zijn zussen Nicky zeggen.

Het is kleinerend. Hij heeft er ook een hekel aan als zij zich superieur op stellen. Simone en Esther hebben beide een

universitaire graad. Simone is advocate en gespecialiseerd in

familierecht. Die lieve kindjes zouden eens moeten weten wat een

kutwif zijn zus is. Esther is lobbyist voor het ministerie van

buitenlandse zaken en kijkt en praat alsof ze een stok in haar reet

heeft. Het beeld doet Nick glimlachen. Hij is het zwarte schaap van

de familie. Hij heeft na de HAVO een opleiding tot docent techniek gedaan. Een HBO opleiding. Nick wordt weer kwaad als hij denkt aan de opmerkingen die zijn zusters kunnen laten vallen. ‘Onze Nick? Nee, die heeft niet gestudeerd.’ hoorde hij Simone zeggen op de begrafenis van ma. En met familieavond vroeger wilde geen van zijn zussen of zwagers in zijn team met Triviant, want ‘onze Nicky weet niet zo veel en we willen natuurlijk wel winnen’ . Het schouderklopje van zijn moeder was misschien nog wel het ergste. Alsof ze wilde zeggen dat het heus niet erg is dat hij niet zoveel weet. Het ergste was toen hij afstudeerde en Esther vroeg of hij nu een echte studie ging doen. Hij was met stomheid geslagen. In die tijd leefde hun vader nog en hij nam het vaak op voor Nick. Hij kon de stekelige opmerkingen van zijn zussen vaak pareren. Maar papa had het niet gehoord. Hij was mateloos trots op zijn zoon. Een handige jongen die ‘het vak’ kon overbrengen op de jeugd. God weet wat hij bedoelde met het vak. Zijn vader had duidelijk een ander beeld van het onderwijs dan hij.

Lady Madonna

Zijn school, het Van Oranjekwartier. Een mooie naam voor een wanstaltig gebouw met ongemotiveerde, puisterige pubers. Hij was er vijftien jaar geleden na een stage blijven hangen en hij had de ambitie noch de drive om iets anders te gaan zoeken. Langzaamaan was het geloof er in gesleten dat hij niet meer kon dan leerlingen vertellen wat het verschil was tussen een bankschroef en een werkbank en dat een Baco een Engelse steeksleutel was en geen mixdrankje. (hij kwam er pas een poos geleden achter dat dit wel een mixdrank was die inmiddels qua populariteit op zijn retour was). Hij liet het maar zo.

Zijn collega's zaten vol ideeën, aspiraties en drang om het almaar veranderende schoolsysteem eigen te maken. Gisteren nog hadden ze een bijeenkomst gehad over de vernieuwingen in de onderbouw. De plannen vlogen hem om de oren. Nick zakte wat onderuit en pulkte aan de knopen van zijn versleten blouse. Het zou zijn tijd wel weer duren. De meeste vernieuwingen, proefballonnetjes van het ministerie dan wel de directie of het bestuur bleven vaak bij papieren plannen en werden zelden tot uitvoer gebracht. Alles bleef bij het oude, de jonge honden verdwenen naar andere scholen en Nick draaide zijn lessen routinematig af en ging zodra het kon naar huis.

Er was sinds afgelopen schooljaar een nieuwe rector aangesteld. Evert-Jan van Woudrichem. De oude directeur, eentje die niet van doorzetten wist, was door het bestuur met vervroegd pensioen

gestuurd. En nu was het tijdperk van Evert-Jan aangebroken. En Evert-Jan zou er wat van gaan maken. Hoewel qua leeftijd geen jonge hond meer, deed hij niet onder voor de net afgestudeerde docenten. De ene na de andere verandering vond zijn weg in de organisatie en de stropdassen van het bestuur vonden het prachtig. Met regelmaat kwam er een nieuwsbrief voorbij waar de prestaties van Evert-Jan werden geroemd. Hij had zelfs in het vakblad gestaan. ‘Decaan die zich opwerkt tot succesvol rector van het Van Oranjekwartier.’

Nick had het artikel smalend gelezen. Die Evert-Jan met zijn bruine armpje. Tot aan zijn oksel zat hij er in bij het bestuur.

Evert-Jan had met alle personeelsleden een ‘bilateraaltje’ gepland. Nick had dat woord opgezocht. Gewoon een duur woord voor een tweezijdig gesprek. Iets wat hij met de voorganger ook wel eens had. Aanstellerij. Het was de bedoeling dat een ieder van de personeelsgeleding zich gehoord voelde en binding kreeg of onderhield met de organisatie. Tevens was het een manier voor Evert-Jan om iedereen goed te leren kennen om de relaties te bekrachtigen. Zo stond het in de nieuwsbrief. Gelul natuurlijk. Vast een manier om allerlei slinkse zaken er door heen te duwen. Vlak voor zijn moeder overleed had hij zijn bilateraal met de wonder-rector gehad. Er was niets tweezijdig aan want een van de teamleiders zat er bij. Die trut met de dikke memmen. Ze hadden het duidelijk voorbereid met z’n tweeën. De steelse blikken onderling, de zorgvuldig geformuleerde woorden. Duidelijk.

Nick kan het gesprek nog prima voor de geest halen.

‘Zo, Nick, ga zitten. Wil je koffie? Madeleine, haal jij even koffie?’

Zo, Nick, daar zitten we dan. Wat verwacht je van dit gesprek?’

Hij had geen verwachtingen, nou vooruit eentje dan, dat hij hier nog wel even zou zitten. Hij zweeg en keek naar de deur waar Madeleine bleef. Evert-Jan deed er ook het zwijgen toe.

Toen de koffie er was sloot Madeleine de deur en nam plaats naast Evert-Jan. Haar blouse gaf een goede inkijk en Nick besloot dat, als het gesprek niets werd, hij zich daar op zou concentreren.

‘Nick, we hebben binnen het MT gepraat over ieders inbreng, functioneren en voortgang en groei als docent. Madeleine zit er bij want zij kent jou al langer. Ik kom net kijken, hahaha.’

Evert-Jan streek over zijn kin en trok zijn slecht zittende colbert recht. Hij keek naar Madeleine en als op commando begon zij te praten. ‘Tja, Nick wij zijn al even collega’s, niet waar?’ Madeleine was een jaar na hem op het Van Oranjekwartier gekomen. Ze was wiskundedocente en ze was bij een gemeente beleidsmedewerker geweest. Haar intenties waren vanaf het begin helder: ze zou hogerop komen. Of het nou gebeurde door haar kunde of dat ze zich omhoog zou neuken, het zou gebeuren. En zo geschiedde. Hoe ze het gedaan had, wist Nick niet. Ze hadden elkaar nooit gemogen. Hij vond haar een omhooggefallen kreng en zij zag Nick zoals zijn zussen hem zagen, een ambitieeloos, troosteloos figuur die zijn dagen kweet aan schroefjes en hamers. Ze hadden het nooit uitgesproken maar zoiets wist je instinctief. Nick had nooit de neiging gehad om haar beeld te corrigeren, dat deed hij bij niemand. Misschien hadden ze wel gelijk.

Het voetje van Madeleine maakte zenuwachtige tikgeluidjes tegen de tafelpoot. Ze keek hem aan met een mengeling van verachting en ongeduld. Oh ja, een antwoord. ‘Ja, wij kennen elkaar allang, ja.’

Met de grootste moeite perste Nick er een glimlach uit.

‘Juist ja,’ vervolgde zij haar vooraf ingestudeerde verhaal, ‘om die reden willen wij dit eerst bespreken met jou alvorens het in de organisatie te brengen.’ Nick ging wat rechter zitten en keek naar de lege emmer naast het bureau van de directeur. Daar stonden doorgaans de bloemen voor jubilarissen en jarigen. Geen bloemen. Misschien wel een plaque omdat hij docent van het jaar zou worden? Nick maakte zich geen illusies als het ging om zijn docentschap, hij had geen binding met de leerlingen, het vak, de school of zijn collega’s. Hij draaide zijn lessen. Punt. Hij had echter wel eens gelezen dat, waar de docent dacht geen inspiratie enzovoorts over te brengen, hij bij honderden leerlingen het verschil had gemaakt. En hij werd geroemd. Er was zelfs een boek over uitgebracht, dacht hij. Kan ook een film zijn geweest of dat de aula naar hem werd vernoemd. Wist hij veel, het was al lang geleden. Misschien was dat ook wel bij hem het geval. Had hij honderden jongeren geïnspireerd de techniek in te gaan, had hij briljante ingenieurs voortgebracht door zijn lessen. Hij zag nooit oud-leerlingen dus voor zover hij wist waar ze allen geslaagd in het leven.

‘Ik kom maar meteen *to the point*, Nick, we maken ons ernstig zorgen om je lessen. De kwaliteit ervan komt al enkele jaren niet boven A. Je weet dat dit in ieder geval B moet zijn en liever hebben wij collega’s die C en D scoren. Die mensen komen ook in

aanmerking voor een LC functie. Dat zijn de docenten die iets extra's doen, die van hun lessen een belevenis maken. Om heel eerlijk te zijn vraag ik me af of het er in zit.' Madeleine trok een meelevend gezicht. Hij kon haar wel slaan, met d'r dikke tieten en haar zelfgenoegzame smoel. Evert-Jan nam weer het woord. 'Ja, Nick, ik schrok er ook van. Jouw collega's en leerlingen vullen elk jaar een enquête in en jouw lessen blijven ver achter. Ook de lesbezoeken die het MT jaarlijks aflegt laten dit beeld zien. Maar ik zeg altijd maar, zonder actie geen reactie. Ik wil je graag een verbetertraject aanbieden. Je krijgt een coach en een cursus. Komend schooljaar is het dan jouw jaar als het gaat om te laten zien dat wij het mis hebben. Laat jouw reactie aan ons zien door de acties die we samen uitzetten. Ik geloof niet dat je het onderwijs hebt gekozen om enkel je lessen af te draaien en elke maand je salaris te ontvangen. Ook jij wil inspireren, interactie hebben met jongeren, de relatie aan gaan met hen, diens ouders en de school.' Evert-Jan liet een zogenaamde betekenisvolle stilte vallen alvorens verder te oren. 'We gaan het samen doen, jij, het MT en wij als school. Ik geloof in jou en je kunde. Dus, een coach, een cursus en wellicht dat we volgend jaar een heel ander gesprek hebben.' Evert-Jan liet zijn stem dalen, als had hij het tegen een klein kind. 'Anders zal het gesprek volgend jaar echt anders verlopen. Je krijgt een jaar de tijd. Ik ben bang dat we anders je dienstverband moeten opzeggen en je in een outplacementtraject moeten plaatsen. Dat heeft niet de voorkeur. Zet 'm op, Nick.' Dat laatste kwam er uit alsof de directeur een blinde aanmoedigde om de rode auto aan te wijzen.

Madeleine en Evert-Jan zaten hem verwachtingsvol aan te kijken. Wat verwachtten ze van hem? Dat hij een gat in de lucht zou springen voor deze kans? Dat hij hun voeten zou kussen uit dankbaarheid.

De woorden bleven steken in zijn keel. Hij nam een slok van de lauwe koffie terwijl hij zijn gedachten probeerde te verzamelen. Lesbezoek van het MT? Die twee keer dat Madeleine met de memmen was binnengelopen? Die vijf minuten? De enquête? Hij had de vragen gezien, de helft begreep hij niet, laat staan die snotneuzen van 14 jaar. En welke collega's hadden hem een slechte beoordeling gegeven? Hij was praktisch een eenmansfractie in deze school. Zijn vakgroep bestond uit hemzelf en Joris, die godbetert twee halve dagen werkte.

En dan dat gelul over het geloof in hem. Dat hij had gekozen voor het docentschap en dat hij wilde inspireren en een relatie aangaan? Als hij niet in deze ruimte zou zitten zou hij er hard om gelachen hebben.

De enige reden dat hij docent techniek was geworden was omdat zijn decaan had gezegd dat hij zo iets kon doen met zijn hersens en zijn handen. Dat en dat er een schrijnend tekort was aan docenten techniek. Die keuze was gemakkelijk. Hij was blijven hangen, uit luiheid, niet omdat hij zo bevoelen was.

Wat was die Evert-Jan toch een zak. Met zijn afgetrainde lijf. Hij liep hard, wist Nick. Hij rende het hele weekend, in groepsverband. Lekker, mannen onder elkaar. Flikkers. Dat hardlopen zorgde voor zijn gebronsde huid wat hem onder de leerlingen de bijnaam 'de Hongaar' had opgeleverd. Had waarschijnlijk ook iets te maken met

zijn snor. Het gaf hem een Slavisch-maffia uiterlijk. Ja, die Evert-Jan had makkelijk praten.

‘Wil je hier nog op reageren, Nick? Of kom je er later op terug. Het is natuurlijk nogal wat, laat het maar bezinken. Je kunt het ook altijd met Madeleine bespreken, toch?’ Madeleine knikte zo hard dat haar borsten meebewogen.

Nick stond op en verliet de ruimte.

She's leaving home

De kringloopwinkel haalt de laatste spullen met enige waarde op. Wat overblijft is een triest hoopje rommel. Een schilderij met het welbekende huilende zigeunermeisje, wat kapotte borden, een ventilator met maar één rotorblad en nog wat beduimelde dozen met troep.

Alle mooie spullen zijn ingepikt door zijn zussen, Nick heeft de zware eikenhouten klok, twee beeldjes van poezen (en ze hadden nooit een poes gehad, Joost mocht weten waarom zijn ouders die ooit hadden aangeschaft) en zijn fotoalbums en oude schoolspullen. Nick had de energie niet om Simone en Esther te bevechten om de kostbare spullen. Zij hadden de sieraden geclaimd, de eettafel en stoelen en de buffetkast. Ook de boeken hadden ze ingepikt. Hij liet het maar zo.

De makelaar heeft het bord 'te koop' in de tuin gezet, de vuilnis staat aan de straat. Het is klaar. Simone en Esther staan in elkaars armen te huilen als John, de man van Esther de deur dicht doet. Hij maakt er een hele show van. Hij zucht diep, aait over het hout en kijkt dan betekenisvol om zich heen als hij de deur dicht doet. Wat een aanstellerij. Het is maar een huis, denkt Nick. Overdreven gedoe. Hij kijkt voor wat bijval naar zijn andere zwager, Aeneas. De Griek kijkt niet naar hem maar loopt naar Simone en Esther. Hij klopt Esther op haar rug en streelt Simone zachtjes. Ze valt in zijn armen en snikt tegen zijn, ongetwijfeld peperdure, overhemd aan. Wat een drama weer. Nick rolt met zijn ogen en draait een shaggie.

‘Stop daar toch mee. Gatverdamme.’ Hoe Simone ook grieft, tijd om hem commentaar te geven kan altijd. Nick gromt en loopt naar zijn auto.

Hij draait de sleutel om maar de auto, een oude Daihatsu Cuore, weigert dienst. Niets komt er uit. Nick pompt op de pedalen en probeert het nog eens. De auto zwijgt in alle talen. Hij zet de radio en de lampen uit en probeert het dan nog een keer. Stilte. Hij merkt dat zijn familie staat te kijken en het zweet breekt hem uit. ‘Start toch, kutding’ prevelt hij onder zijn adem. Hij werpt een vluchtige blik uit het raam en ziet dat John en Aeneas zijn kant op komen terwijl Esther en Simone samen staan te kijken.

‘Godverdomme.’ Hij slaat op het stuur en probeert het nog een keer. ‘Problemen?’ Met zijn licht Griekse accent en zijn gebronsde huid schijnt Aeneas een natte droom te zijn. Nick kan hem wel slaan. Nee. Geen Problemen. Ik vind het leuk om hier als een idioot te zitten. Nou goed? John gebaart dat hij de motorkap moet openen. Nick zoekt de hendel en met een klik komt de motorkap een stukje omhoog. John opent hem en hij en Aeneas buigen zich over de motor. Nick blijft zitten met de hoop dat hij zich nuttig kan maken in de auto. Misschien dat hij zo moet starten. Zijn zwagers knikkeren wat termen de ruimte in die Nick, ondanks zijn technische achtergrond, niet begrijpt. Hij ziet wat slangen loskomen en dan geeft Aeneas het signaal dat hij de sleutel mag omdraaien. De motor komt tot leven en een dot zwarte rook verlaat de uitlaatpijp. De motorkap wordt met beleid dichtgedaan. ‘Ik zou even naar de garage rijden Nick, er is iets mis met je startmotor.’ John geeft de auto een